

Προς το Προεδρείο της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Θέμα: «Αίτημα κατάθεσης των Ειδικών Οικολογικών Αξιολογήσεων (ΕΟΑ) για τα ΑΣΠΗΕ στα Άγραφα σε δημόσια διαβούλευση»

Ο Βουλευτής Κρίτων Αρσένης καταθέτει αναφορά την επιστολή της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας με θέμα «Αίτημα κατάθεσης των Ειδικών Οικολογικών Αξιολογήσεων για τα ΑΣΠΗΕ στα Άγραφα σε δημόσια διαβούλευση» που αναδεικνύει το πρόβλημα της διαταραχής των κρίσιμων ενδιαιτημάτων των ορνίων στην περιοχή των Αγράφων στις οποίες δρομολογείται η χωροθέτηση των ΑΣΠΗΕ. Η χωροθέτηση έχει γίνει με ελλιπή δεδομένα και με την επιστολή της, η Ορνιθολογική Εταιρεία έχει επισημάνει την ανάγκη να τεθούν οι ΕΟΑ σε δημόσια διαβούλευση και να παύσουν οι εργασίες πριν την οριστική διαβούλευσή τους.

Επισυνάπτεται η Επιστολή της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας για ΑΣΠΗΕ Αγράφων
Παρακαλούμε για την απάντηση και τις ενέργειές σας και να μας ενημερώσετε σχετικά.

Αθήνα, 16/10/2019

Ο καταθέτων Βουλευτής
ΚΡΙΤΩΝ ΑΡΣΕΝΗΣ

.....

ΠΡΟΣ

Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Γραφείο Αν. Υπουργού Σ. Φάμελλου

E-mail: yper@ypen.gr

Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης

E-mail: sec.dipa@prv.ypoka.gr

Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας

E-mail: a.psailaprv.ypoka.gr; g.alvanopoulosprv.ypoka.gr; k.stilogiani@prv.ypoka.gr

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων

E-mail: park.tzoumerka@gmail.com

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 24 Ιουνίου 2019

Αριθ. Πρωτ. 19/112

Θέμα: «Αίτημα κατάθεσης των Ειδικών Οικολογικών Αξιολογήσεων για τα ΑΣΠΗΕ στα Άγραφα σε δημόσια διαβούλευση»

Αξιότιμες κυρίες,

Αξιότιμοι κύριοι,

Λάβαμε γνώση για την κατάθεση στο Υπουργείο σας των Ειδικών Οικολογικών Αξιολογήσεων (ΕΟΑ) για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) GR2430002 και GR2430002 του δικτύου Natura 2000 στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των ΑΣΠΗΕ «ΓΡΑΜΜΕΝΗ-ΤΟΥΡΛΑ-ΚΑΡΝΟΠΙ» και «ΜΙΧΟΣ-ΒΟΪΔΟΛΙΒΑΔΟ-ΑΠΕΛΙΝΑ» αντίστοιχα στην περιοχή των Αγράφων. Έχουμε επίσης την ενημέρωση ότι οι ΕΟΑ δεν θα τεθούν σε δημόσια διαβούλευση και ούτε θα διαβιβαστούν στον αρμόδιο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων για γνωμοδότηση. Σύμφωνα με το άρθρο 4 (1.η) του ν. 4519/2018 στις αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ υπάγεται και «η παροχή αιτιολογημένων γνωμοδοτήσεων κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις προστατευόμενες περιοχές ευθύνης τους ή των έργων και δραστηριοτήτων οι επιπτώσεις των οποίων επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, το προστατευτέο αντικείμενο».

Για τη χωροθέτηση των δύο ΑΣΠΗΕ εκδόθηκαν ΑΕΠΟ το 2012 αλλά επειδή είχε ήδη τεθεί σε ισχύ ο ν. 4014/2011, τέθηκε ως όρος των ΑΕΠΟ η εκπόνηση ΕΟΑ. Επίσης το ΣτΕ κατά την εκδίκαση των αιτήσεων αναστολής για τις άδειες εγκατάστασης των προαναφερθέντων

ΑΣΠΗΕ, έκρινε ότι ναι μεν η εκπόνηση ΕΟΑ δεν ήταν προϋπόθεση της έκδοσης άδειας εγκατάστασης, αλλά ότι δεν μπορούν να ξεκινήσουν οι εργασίες κατασκευής πριν υποβληθούν οι ΕΟΑ προς αξιολόγηση στην αρμόδια περιβαλλοντική υπηρεσία.

Σας επισημαίνουμε ότι το ΣτΕ έκρινε ότι η υποβολή των ΕΟΑ δεν είναι απλά μια τυπική διαδικασία και ότι πρέπει οι ΕΟΑ να αξιολογηθούν και, ανάλογα με τα συμπεράσματά τους, μπορεί να προκύψει ανάγκη τροποποίησης των έργων, όπως προβλέπεται εξάλλου και στις ΑΕΠΟ 2012. Ανάλογα με τα συμπεράσματα των ΕΟΑ μπορεί να είναι αναγκαία η εγκατάσταση ηχητικής, οπτικής ή άλλης σήμανσης (όρος 31 των ΑΕΠΟ) καθώς και ότι οι ΕΟΑ μπορεί να εξειδικεύουν τους όρους και τον τρόπο διεξαγωγής του, προβλεπόμενου από τις ΑΕΠΟ ως υποχρεωτικού, προγράμματος παρακολούθησης που θα προσδιορίζει σε πραγματικό χρόνο τις επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία των έργων και θα παράσχει ποσοτικά δεδομένα που θα βοηθήσουν στη λήψη ενδεχομένως πρόσθετων μέτρων, όρων και περιορισμών.

Επομένως, η γνωμοδότηση επί των ΕΟΑ, πέραν από προαπαιτούμενο για την έναρξη των εργασιών κατασκευής, θα καθορίσει επίσης για το εάν και πώς θα υλοποιηθούν τελικά τα έργα. Γι' αυτό τον λόγο θα πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο η) του ν. 4529/2018, έτσι ώστε να γνωμοδοτήσει ο φορέας αιτιολογημένα επί των ΕΟΑ. Διαφορετικά, καταστρατηγείται και ο ν. 4519/2018 και η ευρωπαϊκή νομοθεσία καθώς παρακάμπτεται εντέλει ο φορέας διαχείρισης μολονότι τα έργα μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην ακεραιότητα των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και στα προστατευτέα αντικείμενα.

Έχοντας ήδη λάβει γνώση των περιεχομένων των ΕΟΑ, ακολουθούν στη συνέχεια γενικές και ενδεικτικές επισημάνσεις ως προς τις ανεπάρκειες και τις παραλείψεις των ΕΟΑ, με την επιφύλαξη της κατάθεσης αναλυτικότερων σχολίων εφόσον οι ΕΟΑ τεθούν σε δημόσια διαβούλευση και δοθεί εύλογος χρόνος για την ουσιαστική αξιολόγησή τους.

- Καταρχάς **οι ημέρες εργασίας πεδίου δεν ξεπερνούν τις 3 ημέρες**, ενώ είναι ρητή η αναφορά στην ΥΑ στο Παράρτημα 3.2.1 της ΥΑ 170225/2014 (ΦΕΚ 135/Β/27.1.2014), ότι οι εργασίες πεδίου στην Π.Ε.Π έργων υποκατηγορίας Α1 σε ΖΕΠ θα πρέπει τουλάχιστον «να καλύπτουν τις οικολογικές απαιτήσεις χρονικού διαστήματος ενός ετήσιου κύκλου για κάθε είδος και τύπο οικοτόπου», εκτός αν τεκμηριωθεί από τον μελετητή της ΜΕΟΑ ότι μπορεί να περιοριστεί το χρονικό διάστημα των εργασιών πεδίου. Θα πρέπει επιπλέον να υπάρξει αναλυτική παράθεση των ημερών με έναρξη και λήξη και τις ώρες στο πεδίο. Δεν ευσταθεί το επιχείρημα ότι εφόσον πραγματοποιήθηκαν εργασίες πεδίου το 2010-11 θεωρείται επαρκής η προσπάθεια καταγραφής. Σύμφωνα με το Δικαστήριο της ΕΕ βάσει του άρθρου 6 παρ. 3 της 92/43/ΕΟΚ, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι έχει γίνει η δέουσα εκτίμηση όταν δεν υπάρχουν στοιχεία ή αξιόπιστα και **επικαιροποιημένα δεδομένα** για τους οικοτόπους και τα είδη του οικείου τόπου (C-43/10, σκέψη 115).
- Αναφέρεται στις ΕΟΑ η ύπαρξη δεδομένων τηλεμετρίας για 4 όρνια από τη movebank χωρίς ωστόσο να παραθέτουν σχετικούς χάρτες και διαδρομές.
- Δεν υπάρχει στις ΕΟΑ χωρική αποτύπωση σε γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών των διαδρομών των ειδών που παρατηρήθηκαν από τους ερευνητές πεδίου.

Απουσιάζουν δηλαδή οι χάρτες με τις πτήσεις των ειδών που παρατηρήθηκαν καθώς και οι χάρτες κατανομής τους. Χωρίς αυτά δεν είναι εφικτή η γνώση της πιθανής χρήσης του πολυγώνου των ΑΣΠΗΕ.

- Απουσιάζουν οι χάρτες κατανομής των ειδών προτεραιότητας και οριοθέτησης των ΖΕΠ.
- Επισημαίνεται ότι το ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης δεν προκύπτει μόνο σε σχέση με τις επιθυμητές τιμές αναφοράς (ΕΤΑ) αλλά και με τη συρρίκνωση της κατανομής των ειδών αυτών.
- Απουσιάζουν τα δεδομένα για την πληθυσμιακή πυκνότητα των στρουθιόμορφων στα πολύγωνα των ΑΣΠΗΕ.
- Ενώ αναφέρεται στις ΕΟΑ η περιβαλλοντική παρακολούθηση μετά την κατασκευή των ΑΣΠΗΕ, δεν εξηγείται με βάση ποια πληθυσμιακά δεδομένα πουλιών αφού δεν παρατίθενται αυτά στις ΕΟΑ.
- Ισχυρίζονται ότι θα εφαρμόσουν τη μεθοδολογία BACI, η οποία ωστόσο με τέτοια φτωχή συλλογή δεδομένων δεν μπορεί να εφαρμοστεί.
- Οι επιπτώσεις εκτιμώνται ότι θα είναι μέτριες ή αμελητέες χωρίς να υπάρχουν δεδομένα παρά μόνο expert opinion.
- Προκύπτει το εύλογο ερώτημα γιατί η μεθοδολογία που προτείνεται στην Περιβαλλοντική Παρακολούθηση δεν υλοποιήθηκε αντίστοιχα και στη μελέτη των επιπτώσεων, ώστε να γίνει ορθή αποτίμηση.
- Άξιο απορίας είναι επίσης το γεγονός ότι κρίνουν τις επιπτώσεις χωρίς να έχουν καταγράψει τις διαδρομές των ειδών που παρατηρήθηκαν στην περιοχή μελέτης χωρίς την κατασκευή χάρτη (raster κατά προτίμηση) με το βαθμό χρήσης του χώρου και την πυκνότητα των παρατηρήσεων ανά είδος.
- Δεν εκτιμάται η εκτόπιση στο βασικότερο οροπέδιο των Αγραφών για την τροφοληψία των γυπών. Είναι απαραίτητη η χρήση επαρκών δεδομένων τηλεμετρίας, τα οποία και δεν υπάρχουν. Οι εταιρείες εκμετάλλευσης των ΑΣΠΗΕ όφειλαν να έχουν δρομολογήσει τη χρήση δεδομένων τηλεμετρίας.
- Η απομάκρυνση των νεκρών ζώων ή η χρήση DTBird αυτό που επιτυγχάνει τελικά είναι να καθιστά τις καλύτερες περιοχές για τους γύπες άχρηστες. Δεν τεκμηριώνεται στις ΕΟΑ η διασφάλιση της ακεραιότητας του δικτύου Natura 2000. Τα προτεινόμενα μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων προτείνεται να εφαρμόζονται για αυστηρά χρονικά όρια (περίοδο μετανάστευσης, μετάβαση από και προς θέσεις κουρνιάσματος κ.λπ.). Η εκτόπιση των γυπών από τα Άγραφα είναι σαφώς μεγαλύτερη επίπτωση από την άμεση θανάτωση λόγω πρόσκρουσης, η οποία είναι επίσης πολύ σημαντική επίπτωση.
- Δεν υπάρχει μοντέλο επικινδυνότητας (risk collision model), ώστε να εκτιμηθούν οι αναμενόμενες επιπτώσεις από τις προσκρούσεις.

- Δεν τεκμηριώνεται από πουθενά ότι οι επιπτώσεις της χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ σε κρίσιμα ενδιαιτήματα κούρνιας και τροφοληψίας των όρνιων θα έχει μέτριες επιπτώσεις στο είδος, όπως αναφέρεται και στις δύο ΕΟΑ.
- Οι ΕΟΑ για τις δύο ΖΕΠ καταλήγουν στο αυθαίρετο και δίχως καμία επιστημονική τεκμηρίωση συμπέρασμα ότι «η άμεση απώλεια ενδιαιτήματος τροφοληψίας (και φωλιάσματος) για τα είδη που σχετίζονται με ανοιχτά ενδιαιτήματα σε ότι αφορά την τροφοληψία τους είναι αμελητέας σημαντικότητας και δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντικές πληθυσμιακές επιπτώσεις και επιπτώσεις στα επίπεδα διατήρησης και τους Στόχους Διατήρησης και ΕΤΑ για την έκταση του ενδιαιτήματος.».
- Μεγάλο μέρος των δημοσιεύσεων που χρησιμοποιούνται από τους μελετητές στα κείμενα των ΕΟΑ προκειμένου να τεκμηριώσουν τη χαμηλή όχληση από την κατασκευή και λειτουργία των ΑΣΠΗΕ στα προστατευτέα αντικείμενα των ΖΕΠ δεν αποτελούν δημοσιεύσεις εγκεκριμένες από την ερευνητική κοινότητα, ούτε δημοσιεύσεις σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά διεθνούς κύρους. Αντίθετα, πληθώρα δημοσιευμένων αναφορών σε διεθνούς φήμης περιοδικά που έχουν επιλεχθεί και αξιολογηθεί από την επιστημονική κοινότητα αναφέρουν το αντίθετο.

Έχουμε το χρέος να σας επισημάνουμε ότι οι περιοχές των Αγράφων στις οποίες δρομολογείται η χωροθέτηση των ΑΣΠΗΕ είναι 100% κρίσιμα ενδιαιτήματα για τα όρνια σημαντική θέση όχι μόνο για την χώρα μας αλλά και για ολόκληρη την Βαλκανική χερσόνησο. Ακριβώς πάνω από το χωριό Άγραφα είναι και η κούρνια για τα όρνια, ο χώρος δηλαδή που χρησιμοποιούν τα πουλιά για καθημερινή διανυκτέρευση. Επιπλέον πέρα από τα όρνια που απαντούν στα γειτονικά Ακαρνανικά όρη και επισκέπτονται την περιοχή των Αγράφων καθημερινά για να τραφούν, τα Άγραφα επισκέπτονται τακτικά και γύπες από πολλές άλλες βαλκανικές χώρες, όπως προκύπτει από τη πρόσφατη χρήση δεδομένων τηλεμετρίας τα οποία και δεν παρουσιάζονται στις ΕΟΑ.

Η αποκατάσταση του βαλκανικού πληθυσμού λόγω δράσεων επανεισαγωγής του Όρνιου και του Μαυρόγυπα με χρηματοδότηση εκατομμυρίων Ευρώ από Ευρωπαϊκά προγράμματα Life θα οδηγήσει μαθηματικά στην αύξηση αυτών των επισκέψεων στα Άγραφα, όσο το ενδιαίτημα συνεχίζει να διατηρεί την καταλληλότητα του και ασκείται η κτηνοτροφία. Πιθανή πρόσκρουση/σεις γυπών στις εν λόγω κατασκευές, πέρα από τη σημαντικότερη απώλεια απειλούμενων ειδών θα δημιουργήσει σοβαρότατο διακρατικό θέμα αναφορικά με την πλημμελή εξέταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων και τη μη γνωμοδότηση του Φορέα Διαχείρισης, δεδομένου ότι πολλοί από τους γύπες των γειτονικών χωρών έχουν μαρκαριστεί με δορυφορικούς πομπούς παρακολούθησης της πορείας τους και δίνουν σήμα πτήσης κάθε 10 λεπτά (βλ. Εικόνα 1-2 στο Παράρτημα). Έτσι πιθανή/ες προσκρούσεις είναι δεδομένο ότι θα εξεταστούν ενδελεχώς από τους υπευθύνους υλοποίησης των άνω προγραμμάτων λόγω της αδυναμίας υλοποίησης των ανειλημμένων υποχρεώσεών τους για την

προστασία των απειλούμενων ειδών, με πιθανή δικαστική αναζήτηση υπευθύνων και εμπλοκή των αδειοδοτούντων υπηρεσιών της χώρας μας αλλά και των επιχειρηματιών σε διαμάχες με απαιτήσεις αποζημίωσης για την αποκατάστασή της περιβαλλοντικής βλάβης, γεγονός που θα πρέπει από τώρα να ληφθεί σοβαρά υπόψη και να αποφευχθεί εγκαίρως, πρωτίστως για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας της χώρας μας και των Βαλκανίων.

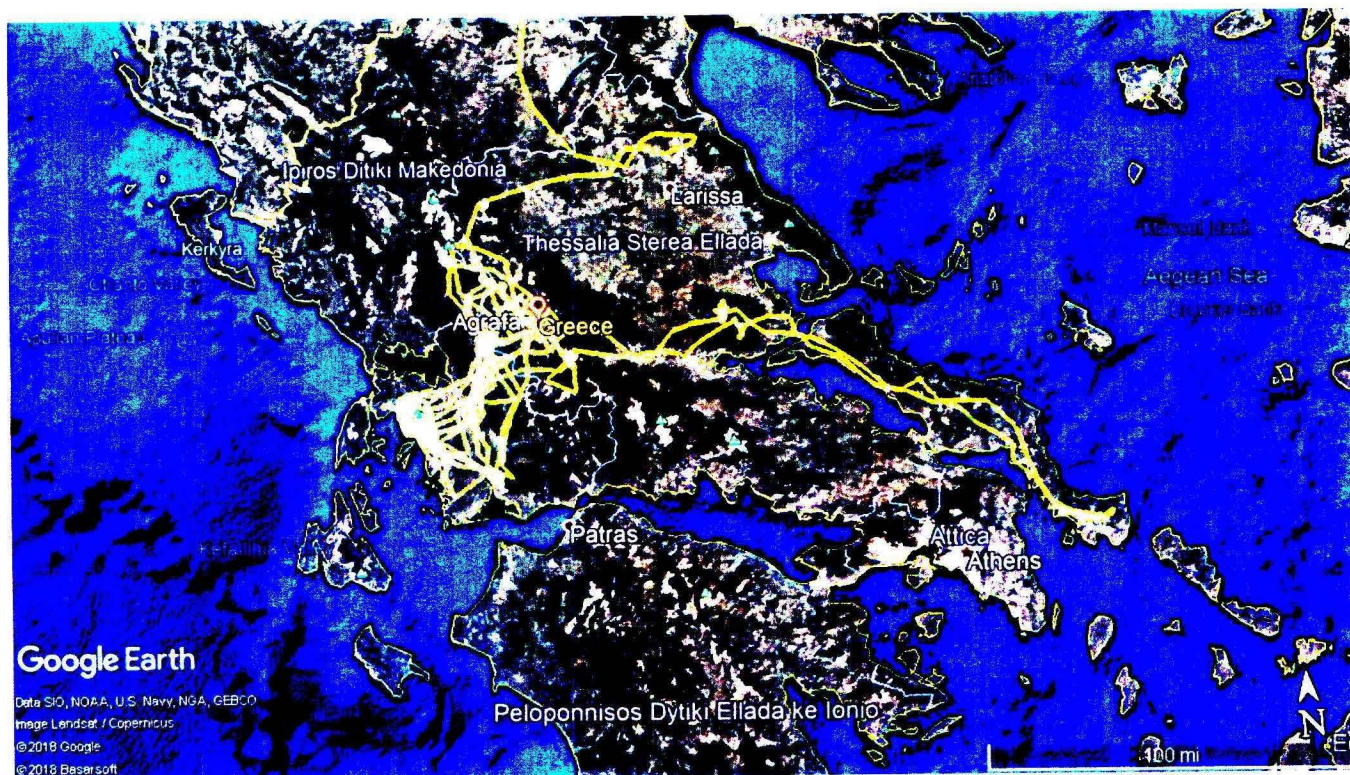
Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω ζητούμε την κατάθεση των ΕΟΑ σε δημόσια διαβούλευση, τη διαβίβασή τους στον αρμόδια ΦΔ και την παύση οποιονδήποτε εργασιών πριν την ουσιαστική διαβούλευσή τους.

Σε αναμονή των ενεργειών σας παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία ή διευκρίνιση τυχόν χρειαστείτε. Σε αντίθετη περίπτωση επιφυλασσόμαστε για την άσκηση του έννομου συμφέροντός μας.

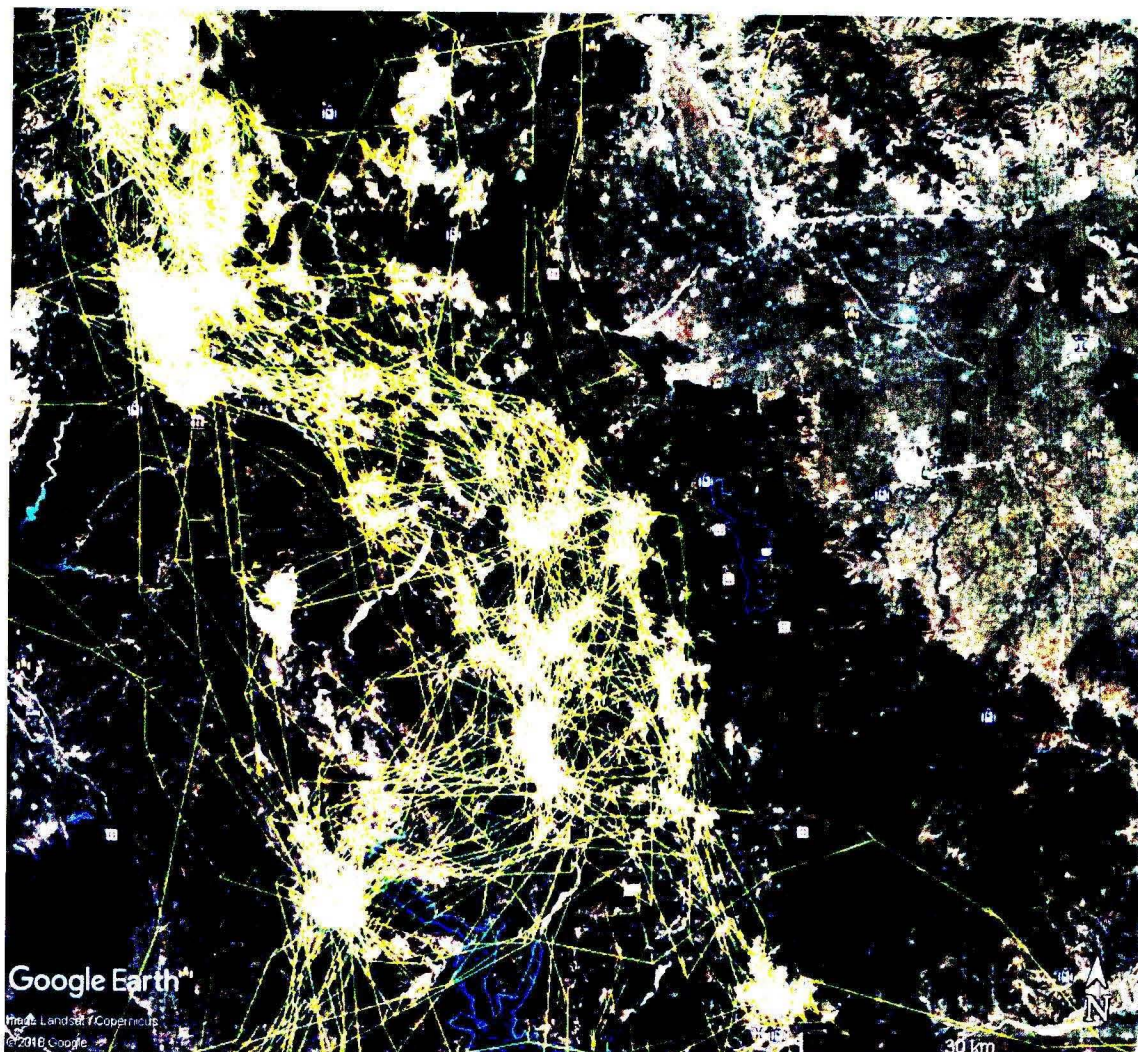
Με εκτίμηση,

Κωνσταντίνα Ντεμίρη
Υπεύθυνη Θεμάτων Περιβαλλοντικής Πολιτικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εικόνα 1. Ενδεικτικός χάρτης παρουσίας και δραστηριότητας (κίτρινο ίχνος) ενός μαρκαρισμένου όρνιου με κωδικό 2H (από τα 40 και πλέον που παρουσιάζονται τακτικά στην περιοχή των έργων) με δορυφορικό πομπό που εκπέμπει σήμα κάθε 10 λεπτά και καταγράφει στοιχεία θέση, υψος πτήσης, ταχύτητα πτήσης κ.λπ.
Πηγή: FWFF, LIFE14NAT/BG/649

Εικόνα 2: Ενδεικτικός χάρτης παρουσίας και δραστηριότητας (κίτρινο ίχνος) στην περιοχή των Αγραφών πέντε μαρκαρισμένων όρνιων με δορυφορικό πομπό που εκπέμπει σήμα κάθε 10 λεπτά και καταγράφει στοιχεία θέσης, ύψος πτήσης, ταχύτητα πτήσης κ.λπ.

Πηγή: FWFF, LIFE14NAT/BG/649